

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Resolutions adopted by the General Assembly at its 29th session. Бібліотека імені Дага Гаммаршельда. URL : *29th Session (1974-1975) – UN General Assembly Resolutions Tables – Research Guides at United Nations Dag Hammarskjöld Library*

2. Римський Статут Міжнародного кримінального суду: чинне законодавство : Офіц. переклад. Київ: Алерта, 2024.

3. Коментар МЗС України у зв'язку з початком слухань у Міжнародному Суді ООН про застосування запобіжних заходів у справі Україна проти Російської Федерації. Міністерство закордонних справ України.

Ключові слова: ООН, Міжнародний Суд ООН, Рада Безпеки, Міжнародний кримінальний суд, Римський Статут.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Федорова Тетяна Сергіївна.

Неменуца Дарія Вадимівна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНОЮ: ВИКЛИКИ МИРНОГО ТА ЗБРОЙНОГО ЧАСУ

В сучасному світі міжнародні зобов'язання грають важливу роль у формуванні відносин між державами. Для України яка прагне інтеграції до європейських і світових структур є надзвичайно важливим, особливо в умовах, що змінюються. Починаючи з 2014 року, Україна зіштовхнулася з новими викликами у вигляді збройного конфлікту, що ставить під загрозу не лише безпеку країни, але й її міжнародні зобов'язання.

Україна, як суверенна держава, є учасником численних міжнародних договорів, які регулюють різноманітні питання: права людини, екологію, торгівлю, безпеку, економічну співпрацю тощо. В мирний час виконання міжнародних договорів підпорядковується певним правовим та процедурним нормами. Через це можна виділити основні принципи виконання міжнародних договорів, які є важливими для України. Верховенство міжнародного права є одним з фундаментальних принципів виконання міжнародних зобов'язань України. Відповідно до Конституції України (ст. 9), чинні міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою, є частиною національного законодавства [1]. Це означає, що міжнародні зобов'язання мають юридичну силу на території України і повинні виконуватись як державними органами, так і громадянами. Другий принцип стосується дотримання процедур ратифікації міжнародних договорів. Після підписання міжнародного договору представниками виконавчої влади, його обов'язково має ратифікувати Верховна Рада України. Третій принцип – гармонізація національного законодавства з міжнародними зобов'язаннями. Останнім важливим принципом є контроль та моніторинг виконання міжнародних договорів. Виконання міжнародних договорів контролюється державними органами, такими як Міністерство закордонних справ, Міністерство юстиції, Верховна Рада тощо. Установи мають контролювати виконання умов договорів, а також забезпечувати їх дотримання з боку державних органів і громадян.

У часи збройних конфліктів Україна зобов'язана дотримуватись міжнародного права війни, включно з міжнародними гуманітарними угодами та договорами щодо захисту прав людини. Це є критично важливим для захисту цивільного населення, військовополонених та забезпечення гуманітарної допомоги. Основні договори та принципи, які регулюють зобов'язання:

- Женевські конвенції 1949 року та додаткові протоколи є основоположними документами міжнародного гуманітарного права [2], які регулюють правила ведення збройних конфліктів і захист жертв війни. Україна, як учасниця цих конвенцій, зобов'язана захищати цивільних, військовополонених, поранених, хворих та медичний персонал під час конфліктів. Додаткові протоколи

конкретизують права та обов'язки сторін конфлікту щодо захисту мирного населення та гуманітарних працівників у сучасних умовах війни;

- Міжнародне право прав людини в час війни не втрачає своєї чинності під час збройних конфліктів. Навіть під час ведення бойових дій держава зобов'язана дотримуватися міжнародних угод щодо прав людини, зокрема Європейської конвенції з прав людини [3]. Однак, деякі права можуть бути обмежені під час військового стану, за умов, що такі обмеження відповідають міжнародному праву;

- Гаазькі конвенції займають важливе місце серед міжнародних угод, що регулюють правила ведення війни, зокрема захист культурних цінностей під час збройних конфліктів [4]. Україна, ратифікувавши ці конвенції, взяла на себе зобов'язання забезпечувати збереження культурної спадщини навіть під час війни;

- Згідно з Конвенцією про статус біженців 1951 року, Україна зобов'язана надавати захист особам, які шукають притулку через переслідування або збройний конфлікт [5]. Крім того, через війну з'явилося багато внутрішньо переміщених осіб, і держава зобов'язана забезпечувати їх права відповідно до міжнародних стандартів. Україна прийняла Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», який передбачає соціальний захист і допомогу цим особам [6].

Під час війни виконання міжнародних договорів має низку особливостей, пов'язаних з надзвичайними обставинами та необхідністю забезпечення захисту цивільного населення, прав людини та дотримання гуманітарних принципів. Однією з таких особливостей є обмеження прав громадян. У воєнний час держава може тимчасово обмежувати певні права і свободи громадян, такі як свобода пересування чи свобода вираження поглядів. Проте ці обмеження повинні здійснюватися у суворій відповідності до міжнародних зобов'язань України, зокрема положень таких документів, як Європейська конвенція з прав людини. Україна може тимчасово призупинити дію деяких прав, але це повинно бути виправдано ситуацією, необхідністю національної безпеки та пропорційно загрозам, що виникають у зв'язку з війною.

Ще однією вимогою міжнародних договорів є забезпечення гуманітарних коридорів і надання гуманітарної допомоги населенню, яке постраждало від конфлікту. Україна зобов'язана створювати умови для безпечної евакуації цивільних осіб із зон активних бойових дій та забезпечувати доступ міжнародних гуманітарних організацій до постраждалих територій для доставки продовольства, медичних засобів та іншої необхідної допомоги. Це передбачено, зокрема, Женевськими конвенціями та їхніми додатковими протоколами, які встановлюють правила захисту цивільного населення в умовах збройного конфлікту. Гуманітарні коридори повинні функціонувати безперешкодно, щоб мінімізувати людські втрати та забезпечити захист найуразливіших верств населення.

Важливим аспектом міжнародних договорів є також відповідальність за їх порушення. Недотримання Україною своїх міжнародних зобов'язань під час війни може призвести до серйозних наслідків, включаючи можливість застосування міжнародних санкцій або розгляд конкретних випадків порушення міжнародного гуманітарного права на рівні міжнародних судових інстанцій. Україна як держава, що ратифікувала відповідні міжнародні договори, повинна дотримуватися стандартів, передбачених Женевськими та Гаазькими конвенціями, а також Конвенції про геноцид 1948 року [8].

Виклики виконання міжнародних договорів під час збройного конфлікту мають суттєвий вплив на здатність держави виконувати свої міжнародні зобов'язання. Одним із головних викликів є затримка або обмеження в можливостях виконання зобов'язань, що виникає через військові дії. Збройний конфлікт створює реальні перешкоди для виконання багатьох зобов'язань це може порушувати графік виконання міжнародних угод та викликати певну напругу у відносинах з іншими країнами-учасниками цих договорів. Суттєвим викликом є необхідність залучення міжнародної спільноти для підтримки виконання міжнародних зобов'язань. У збройний час Україна може звертатися до міжнародних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй, Організація з безпеки і співробітництва в Європі або Міжнародний комітет Червоного Хреста,

для забезпечення дотримання норм міжнародного права, зокрема міжнародного гуманітарного права та прав людини. Ці організації можуть виступати як нейтральні посередники, слідкуючи за дотриманням правил ведення війни, наданням гуманітарної допомоги та захистом цивільного населення [7].

Незалежно від ситуації, Україна зобов'язана виконувати свої міжнародні зобов'язання як у мирний, так і у збройний час. У мирний час акцент робиться на виконанні міжнародних угод, які стосуються прав людини, економічної співпраці та охорони навколишнього середовища. Проте під час збройного конфлікту на перший план виходять міжнародне гуманітарне право, захист цивільного населення та дотримання правил ведення бойових дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Женевські конвенції про захист жертв війни від 12 серпня 1949р.
3. Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод: Офіційний текст. Рада Європи. Прийнята 1950р., ратифікована Україною у 1997р.
4. Гаазька конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту 1954 року: Офіційний текст. Прийнята 1954р., ратифікована Україною у 1957р.
5. Конвенція про статус біженців 1951 року: Офіційний текст. Верховний комісар ООН у справах біженців. Прийнята 1951р., ратифікована Україною у 2002р.
6. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014р. № 1706-VII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 1. Ст. 1.
7. Мурашин О. М. Міжнародне право: основи та сучасні виклики. Харків: Право, 2020.

8. Марочкін І. Є. Міжнародне гуманітарне право: сучасний стан та перспективи розвитку. Одеса: Фенікс, 2020.

Ключові слова: ООН, міжнародні зобов'язання, збройний конфлікт, зобов'язання під час війни, внутрішньо переміщені особи, міжнародні санкції, міжнародна відповідальність.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Мануйлова Катерина Вікторівна.

Решетило Яна Сергіївна
здобувачка 1-го курсу магістратури
факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

КОНВЕНЦІЯ МОНТРЕ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ

Чорне море відіграє ключову роль у забезпеченні економічних, стратегічних та екологічних інтересів як причорноморських країн, так і всього світу. Воно є важливим транспортним коридором, який з'єднує Європу, Азію та Близький Схід, а його порти, такі як Одеса та Чорноморськ, забезпечують торговельні протоки. Багаті природні ресурси та геополітичне значення роблять контроль над Чорним морем ключовою метою для держав, зокрема РФ. Але Туреччина, контролюючи протоки Босфор і Дарданелли згідно із Конвенцією Монтре 1936 року, має вирішальний вплив на регіон, оскільки може блокувати військові чи торгові шляхи, ізолюючи флот і обмежуючи його потенціал.

Насамперед слід зазначити, що Туреччина, через своє розташування на стику різних цивілізаційних і культурних впливів, завжди відігравала важливу роль у глобальних процесах. Як держава-посередник між «Сходом» і «Заходом», вона

ЩОДО ЗАБОРОНЕНИХ МЕТОДІВ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.....	267
Собко Ростислав Олексійович	
ПРАВОВИЙ СТАТУС ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ ОСІБ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ	
ПРАВИ.....	271
Соловей Вікторія Вікторівна	
УКРАЇНА ТА РИМСЬКИЙ СТАТУТ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ РАТИФІКАЦІЇ.....	275
Юрченко Дар'я Володимирівна	
ЩОДО ГУМАНІТАРНОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ росії ПРОТИ УКРАЇНИ.....	279
СЕКЦІЯ № 7. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В РЕАЛІЯХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	284
Масловська Єлизавета Денисівна	
ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЩОДО ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	284
Неменуша Дарія Вадимівна	
ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНОЮ: ВИКЛИКИ МИРНОГО ТА ЗБРОЙНОГО ЧАСУ.....	287
Решетило Яна Сергіївна	
КОНВЕНЦІЯ МОНТРЕ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ.....	292
СЕКЦІЯ № 8. ПРАВО МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	297
Оглу Рані Володимирівна	
ПРАВОВА ОСНОВА СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ БЕЗ'ЯДЕРНИХ ЗОН.....	297
Путята Віталій Олегович	
ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	300
Разбітнов Євген Сергійович	
ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ГІБРИДНИХ ВІЙН В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	307
Соловей Анна Олегівна	
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	310
Тарасенко Марія Леонідівна	
РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ.....	314